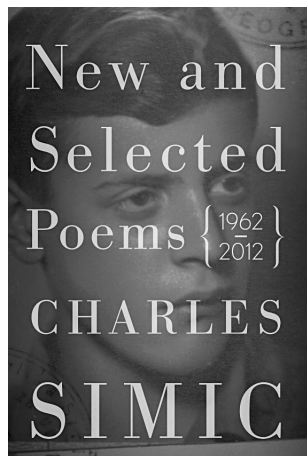

ЧАРЛС СИМИЋ, НОВЕ И ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ: 1962–2012.

У интервјуу објављеном у часопису *The Paris Review*, Чарлс Симић је рекао: „Волим необичне речи, чудне слике, изненађујуће метафоре и богату дикцију. Дакле, ја сам као монах у јавној кући који жваће комад сувог хлеба и посматра даме како пију шампањац и парадирају у чипкастом рубљу.” Та љубав се види у песмама у његовој новој збирци *Нове и изабране песме: 1962–2012*. (*New and Selected Poems: 1962–2012*, 2013), углавном сабраним из његових претходних тринаест књига.

На крају најновије књиге, нове песме су безмало скривене. Многе ме нису одушевиле колико јесу оне из претходних дела, попут песме „Летња олуја” (“*Summer Storm*”)¹ из збирке *Мајсџор џрерушавања* – њен стил ме подсећа на онај Линде Пастан, једне од мојих омиљених песника. Потребно ми је да песме испричају причу која ме подстиче да даље маштам, да је ширим. У „Летњој олуји” последња квинтина је и завршила песму и започела путовање моје маште. „Све дубља тишина”, која се појављује у песми, обузела ме је док сам погледом прелазео преко њених стихова. Од шеснаест нових песама, размотрићу шест у даљем тексту, почев од „Ја сам Чарлс” (“*I’m Charles*”),² па све до песме „У египатском делу музеја” (“*In the Egyptian Wing of the Museum*”).

„Ја сам Чарлс” је песма од једне строфе која у првом лицу описује свог наратора:

Сјућаних руку њишем се
На невидљивом губилишту,
Обешен о нешто
Неисказиво мало
Ноћ и дан се смењују
Све више ме љуштећи.

У борби с креативном блокадом, наратор се мучи да изрази то „неисказиво”, мучећи се с роком који му изнуђује кречење у задњи час, док песма дочарава тешкоће изражавања оног што је уму ван домаћаја. Уместо да дословно опише то искуство, Симић га мења, преображава у сцену чија би поређења, метафоре и персонификације привукле и пажњу Едгара Алана Поа. Међутим, у песми сам највише уживао у апстракцији, која испрва одвлачи пажњу, а потом је привлачи.

¹ Уколико није другачије наведено, преводи наслова и стихова песама су преводиоци. (Прим. џрев.)

² Стихови ове песме су наведени на основу рукописног превода Милице Софинкић урађеног за корице овог броја *Поља*. (Прим. џрев.)

Песма „Предметима сам потребан” (“Things Need Me”) надаље предочава Симићево умеће да оживи неживо. Њени уводни стихови: „Граде мало вољених столица, кућних папуча, тигања, / Хитам да ти се вратим”, уводе новог наратора – потпуно другу особу, упућену у спољашњи, стварни свет, али не и заробљену унутрашњим сукобом. Наратор речима прекоревачки жели да напусти град („бездушни што не могу дочекати / да крену на плажу сутра ујутро”) и његове предмете („покварени будилник, пуну крлетку, клавир што никад више свирати неће”) које сам наратор радије бира као друштво јер „Сваки има причу да исприча”.

Комуникација са спољашњим светом наставља се у песми „Упорни духови” (“Lingering Ghosts”). Песник каже: „Дај ми дугу црну ноћ без сна, / И обићи ћу свако место где сам живео.” Ти стихови се односе на Симићеву тврдњу у књизи *Алхемичка ситничарница: уметност Цозефа Корнела*, у којој он каже да је несаница туристичка агенција која ради целу ноћ и рекламира далеке дестинације. Кад су му у интервјуу објављеном на сајту *Terrain.org* рекли: „Многе Ваше песме одвијају се ноћу”, одговорио је: „Кад је реч о касним ноћима у мојим песмама, то проговара несаница која ме прати целог живота. Обично сам будан кад сви други хрчу.” Изгледа да ноћ одређује Симићеву визију онако како дани не могу.

У песми „Скуп трбухозбораца” (“Ventriloquist Convention”) наратор се обраћа анонимним другима ословљеним у првом катрену:

*Онима које ум мори
Пресвращенима да оштану сами
Са својим мислима
Који се лецну на сваки звук
Ноћи око себе...*

Потом се ословљени позивају да уђу у „собу на крају ходника”, где гласови и облици оних који заправо нису ту – неки су покојни – „Сви до једног ти се ближе, / [...] Уносе у лице”, а једној особи „Испадају очи”. Ова песма ме подсећа на поезију Џејмса Тејта будући да промена стила краси Симићеве нове песме. Наслов песме ваби, а њен мамац вреди загристи. То је друга нова песма којом сам се бавио, опходећи се према њој као према слагалици чији делови садрже тајну коју желим да поделим.

„Дедине чини” (“Grandpa’s Spells”) јесте још једна песма у којој наратор више воли самоћу.

*Сиво небо, крајки дани,
И дује ноћи највише ми пријају.
Волим да се осамим
И поштрам своје мисли како шумарају
Као породица бескућника
Што трли своју децу
И рећку имовину
Док траја за склоништем да проведе ноћ.*

Али нараторова омиљена мисао јесте: „Мрак ми се прикрада, / Да ми угаси папирце у руци.” Деловање мрака је и персонификација и метафора смрти – честог

посетиоца Симићевих песама – док наратор без страха чека да буде разбаштињен од свега опишљивога.

Живот и смрт такође коегзистирају у песми „У египатском делу музеја”. Човек и жена се упуштају у сношај на ковчегу исцртаном погребним обредима.

*Док бої с ѿсећом ілавом
Мери шежину срца мрѿваца
Сїрам једної јединої ѿера,
Онај с ілавом ибиса
Сїрема се да забележи исход.*

Последња строфа, која претходи горенаведеним стиховима, врви од предлошких одредби: „као моноциклиста”, „уз пирамиду”, „у рукама мађионичара”, „код погребника”. Оне успоравају песму, контролишу њен ритам и детаљно наводе сједињење живог пара. Симићев минималистички стил и изоштрава и усредсређује фокус читаоца и одражава везу између живота и смрти, стварајући вербални приказ симбола јина и јанга.

Кад је привлачност нових песама ишчилела, вратио сам се старијим временима, песмама као што је „Свети Тома Аквински” (“St. Thomas Aquinas”, у *Књизи боїова и ђавола* [The Book of Gods and Devils, 1990]), њеној строфи од шест стихова која почиње са: „Дане сам проводио у биоскопу. / Жена на екрану ходала је у војничким цокулама / Гореле доле кроз бомбардовани град, небројено пута”, а завршава се са: „Очекивао сам ратом захваћену Европу на изласку из биоскопа” (Simić, 2022: 85). На тренутак, нисам био само читалац. Постао сам посматрач, жена која одлази од мене, рат пред мојим прагом.

У истој књизи је и песма „Мале чиоде сећања” (“The Little Pins of Memory”), приповест у првом лицу у којој се препричава сећање на догађај који је садржао „дечеје недељно оделце прибодено на кројачевој лутки”, а ту је и радња која је „изгледала годинама затвореном” (Simić, 2022: 83). Иако се испоставља да је прича истинита, како бих подстакао машту, замутио сам границу између реалног и надреалног, што многе Симићеве песме несметано дозвољавају, ако већ и саме не чине за читаоца.

Још једна мени омиљена песма јесте „Слушај” (“Listen”, у збирци *Та ситњаница* [That Little Something, 2008]). Апострофа почиње овако:

*Све у вези с шобом,
Мојим живошом, јесће
И ѿривид и сїварносї.
Ми смо ѿар
Шшо ради шрећу смену
У фабрици бомби.*

Наратор даје свом животу сједињено постојање, опходећи се према њему као да је одвојено, иако је неодвојиво – један партнер је „он”, а други „она”. Та песма показује Симићеву снагу, његову способност да беспрекорно укрсти стварно и нестварно, користећи једноставан језик да изрази сложене замисли.

Друга ранија песма, „Уобичајени инсекти Северне Америке” (“The Common Insects of North America”, у збирци *Микаго (Jackstraws)*, 1999), садржи алузију какву бих волео да има више нових песама. Инсекти су, каже песник, посвуда, „Иза Џоове гараже, у високој трави, / Поред цркве свештеника-гујара”, међу њима и лептири „Обојена Лепотица”, „Загасита Дрвена Нимфа”, те „Кинеска Богомољка”, сви оживљени персонификацијом. Један инсект је „босоног и носи сунчане наочаре”; други се „попео на лист да се моли”. Надаље, у Симићевој „сцени”, инсекти нису уљеи већ више налик познаницима који нас преко њега преклињу: „Молимо вас да будемо комшије”, какав је господин Роџерс.

Збирка *Нове и изабране ђесме: 1962–2012*. нуди изврстан избор поезије Чарлса Симића; међутим, волео бих да је из ње нешто изостављено – податак о „готово тридесетак ревизија” на претходно објављеним песмама које предња клапна каже да књига садржи.

ИЗВОРИ:

Simić, Č. (2022). *Izabrane pesme: 1962–2022*. Beograd: Arhipelag.

(С енглеској ђревео Йђор Цвијановић)